

שיצאה ההזאה מידו, נָפַק, ואינו יכול להניחה עוד על הטומאה, ולכן
 בזה לא גזר שיטמאו.
 מבררת הגמרא: ואם כן שאין שאר הטומאות מטמאים באויר, רָבִי
 אֶלְעָזָר ורַבֵּנּוּ בְמֵאֵי קְמִיפְלֵנִי. אָמַר אֲבִי, בְּדִנְיָ טוּמְאָה קְדוּמָה
 מְטוּמְאָה שְׂבָאוֹתָהּ שָׁעָה קְמִיפְלֵנִי - האם למדים דין טומאה
 שהיתה במי חטאת לפני ההזאה מטומאה שאירעה בשעת ההזאה,
 וכגון הזאה על נדה, מֵר -[רבי אלעזר] סָבַר, דִּנְיָ טוּמְאָה קְדוּמָה
 מטומאה שבאותה שעה, ולפיכך אף מי חטאת שנטמאו לפני ההזאה,
 מטהרים, וְמֵר -[ורבנן] סָבַר אִין דִּנְיָ, ולפיכך רק אם הטומאה
 וההזאה באו כאחת מטהרים המים.
 ולספיקת רמי בר חמא האם דם שניתו על בגד טמא טעון כיבוס,
 השיב רב חסדא לפי דברי אביו, שגם זה מחלוקת בין רבי אלעזר
 ורבנן, שלרבי אלעזר שטומאה שבאותה שעה דינה כטומאה קדומה,
 אינו טעון כיבוס, כיון שהדם שנטמא בנגיעתו בבגד נחשב כנטמא
 קודם לכן. ולרבנן שאין למדים זה מזה, טעון כיבוס, כיון שטומאת
 הדם לא קדמה לחובת הכיבוס אלא באה עמה יחד.
 מביאה הגמרא ביאור נוסף בטעמי מחלוקתם: רָבָא אָמַר, דְּבוּלֵי
 עֲלָמָא סוּבְרִים שְׂאִין דִּנְיָ טוּמְאָה קְדוּמָה מטומאה שבאותה שעה,
 וְהָכָא בְּהָא קְמִיפְלֵנִי, דְּרַבֵּי אֶלְעָזָר סָבַר, הַזְוָה שֶׁל מִי חֲטָאת עַל טַמְא
 מִת צְרִיכָה שִׁיעוּר, ואם הזה על הטמא פחות מהשיעור אינו נטהר,
 וּמְצַטְרַפִּין לְהַזְוָה - הזה פחות משיעור יכול לזוות פעם שניה
 להשלים השיעור. ולפיכך מובן הוכחת רבי אלעזר מנדה שמי חטאת
 שנטמאו לפני ההזאה גם מטהרים, שהרי באופן שזוה פחות
 מכשיעור, המים נטמאו לפני שטיהרוה, כי רק לאחר שמוים עליה
 פעם נוספת, היא נטהרת. וְרַבֵּנּוּ סָבַר, הַזְוָה אִין צְרִיכָה שִׁיעוּר,
 ולפיכך אין ראיה מנדה שמי חטאת טמאין מטהרין, כיון שבנדה
 ההזאה והטומאה באו כאחת.
 שנינו במשנה: הַטָּמֵא פְּסוּלָה כּוּ' אין דמה טעון כיבוס, בין שהיתה
 לה שעת הכושר ובין שלא היתה לה שעת הכושר. הגמרא מביאה
 שיש החולקים על דין זה: הֲלֵנוּ דְרַבֵּנּוּ, נֶאמַר בְּדִין כִּיבוּס (מקראי ט) וְאֶשֶׁר
 יִזְה מְדָמָה עַל הַבְּגָד, וְדוֹרְשִׁים מִתִּיבַת 'מְדָמָה', שֶׁרָק אִם נִיתוּ מְדָם
 חֲטָאת בְּשִׁירָה, טעון כיבוס, וְלֹא אִם נִיתוּ מְדָם פְּסוּלָה. רַבִּי עֲקִיבָא
 אָמַר, לֹא כֹל חֲטָאת שֶׁנִּפְסְלָה אֵינָה טְעוּנָה כִּיבוּס, שֶׁאִם הִיתָה לָהּ
 -[לחטאת] שְׁעַת הַבּוֹשֵׁר - שעה אחת שבה היתה ראויה לזריקה,
 וְאַחַר כֵּךְ נִפְסְלָה, דְּמָה טְעוּן כִּיבוּס. וְרַק אִם לֹא הִיתָה לָהּ שְׁעַת
 הַבּוֹשֵׁר וְנִפְסְלָה, כְּגוֹן שֶׁלִּפְנֵי שֶׁקִּיבֵל דְּמָה נִפְסְלָה, אִין דְּמָה טְעוּן
 כִּיבוּס. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אַחַד זֶה וְאַחַד זֶה - בין אם היתה ראויה
 לזריקה, ובין אם לא היתה ראויה לזריקה, אִין דְּמָה טְעוּן כִּיבוּס.
 מבארת הגמרא את טעמם של רבי שמעון ורבי עקיבא: מֵאֵי טְעָמָא
 דְּרַבִּי שְׁמַעוֹן, מִשּׁוּם דְּתִיב בְּפֶרֶשׁת כִּיבוּס (מקראי ט) כֹּל זֶכֶר בְּפִהֵינִים
 יֵאָכַל אֹתָהּ, וְ'אוֹתָהּ' מִשְׁמַעָה מֵיעוּט, אוֹתָהּ וְלֹא אַחֲרָה, וְתִיב בְּדִין
 כִּיבוּס מֵיעוּט נוֹסֵף 'מְדָמָה', וּמַשְׁנֵי מֵיעוּטִים דּוֹרֵשׁ רַבִּי שְׁמַעוֹן חֵד -
 אֶחָד לְמַעַט טְעָמָא -[לאופן] דְּהִיתָה לוֹ שְׁעַת הַבּוֹשֵׁר, וְחֵד לְמַעַט לֹא
 הִיתָה לוֹ שְׁעַת הַבּוֹשֵׁר. וְרַבִּי עֲקִיבָא שֶׁלֹּא מִמַּעַט אֵלֶּא לֹא הִיתָה לָהּ
 שְׁעַת הַכּוֹשֵׁר, מִשּׁוּם שְׁסוּבֵר, שְׂאוֹתָהּ שֶׁנִּכְתַּב לְאַחַר דִּין מְרִיקָה
 וְשִׁטְפָה, בֹּא לוֹמַר, פֶּרַט לְתְרוּמָה - שְׂדִין מְרִיקָה וְשִׁטְפָה הֵנֶאמַר
 בְּקִדְשִׁים אֵינוֹ נוֹהֵג בְּתְרוּמָה. וְרַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁלֹּא מִמַּעַט מֵאוֹתָהּ
 מְרִיקָה וְשִׁטְפָה בְּתְרוּמָה, לְמַעֲמֵהּ - לְשִׁטְתוֹ הֵלֵךְ, דְּאָמַר לְקַמֵּן (צ)
 שְׁקַדְשֵׁי קָלִים אִין טְעוּיָן מְרִיקָה וְשִׁטְפָה, וְכָל שְׂכּוֹן תְּרוּמָה. ולפיכך
 אין לו צורך למעט את התרומה, וממעט חטאת שהיתה לה שעת
 הכושר ונפסלה, שאינה טעונה כיבוס.

משנה

משתניו מבארת אופנים נוספים שבהם אין דין כיבוס: נִיתוּ הַדָּם מִן
 הַצְּוֹאֵר שֶׁל הַבְּהֵמָה עַל הַבְּגָד, אֵינוֹ טְעוּן כִּיבוּס. וְכֵן אִם נִיתוּ מִן הַקֶּרֶן
 - שֶׁהוּא עַל קֶרֶן הַמּוֹצֵב, וּמִהַקֶּרֶן נִיתוּ עַל בְּגָד, וְכֵן אִם נִיתוּ מִן הַיְּסוּד,
 שֶׁלֹּאחַר שֶׁשָּׁפַךְ אֶת שִׁירֵי הַדָּם עַל יְסוּד הַמּוֹצֵב, נִיתוּ עַל בְּגָד, אֵינוֹ
 טְעוּן כִּיבוּס.

הגמרא מבררת אופן נוסף של התזת דם על בגד: בְּעֵא מִינֵיהּ רַבִּי מִי בֵּר
 הָמָא מְרַב חֶסְדָּא, נִיתוּ דָם עַל בְּגָד טָמֵא מִהוּ דֵינוּ, האם כיון שנטמא
 ונפסל אינו טעון כיבוס, או שמא כיון שפסול הדם וחובת הכיבוס באו
 יחד, טעון כיבוס.
 מבארת הגמרא את הספק: אָמַר רַב הוּנָא בְּרִיהּ דְּרַב יְהוֹשֻׁעַ,
 מְדַקְמִיפְעֵינָא לִיהּ הָכִי, וְלֹא בִנְטָמָא תְחִילָה וְאַחַר כֵּךְ הוֹתֵנוּ עַל בְּגָד,
 מִשְׁמַע שְׂבָאוֹפֵן זֶה פְּשוּט שְׁאִינוֹ טְעוּן כִּיבוּס, אִף שְׁהִיָה רֵאווִי לְהִזְוָה
 לִפְנֵי שֶׁנִּטְמָא, וְאִם כֵּן שְׁמַע מִינָה שְׁסוּבֵר כִּרְבִי שְׁמַעוֹן שֶׁאִפִּילוֹ אִם
 הִיתָה לָהּ לְחֲטָאת שְׁעַת הַבּוֹשֵׁר לְזִרְיקָה וְנִפְסְלָה, אִין דְּמָה טְעוּן
 כִּיבוּס. אִךְ בְּאוֹפֵן שֶׁפְּסוּל הַדָּם וְחֻבַּת הַכִּיבוּס בֹּא אַחַד נִסְתַּפֵּק,
 הָאִם הֲנֵי מִיָּלִי שֶׁפְּסוּלָה אֵינָה טְעוּנָה כִּיבוּס אֵלֶּא בְּזָה אַחַר זֶה -
 שֶׁנִּפְסַל הַדָּם וְאַחַר כֵּךְ נִיתוּ עַל בְּגָד, אָכֵל אִם חֻבַּת הַכִּיבוּס וְהַפְּסוּל
 בֹּא בְּכַת אַחַת לֹא, אוֹ דְלִמָּא לֹא שְׂנָא, וְגַם אִם פְּסוּל הַדָּם וְחֻבַּת
 הַכִּיבוּס בֹּא אַחַד אֵינוֹ טְעוּן כִּיבוּס.
 פושטת הגמרא את הספק: אָמַר לִיהּ רַב חֶסְדָּא לְרַמִּי בְר חֲמָא,
 פְּלוּגְתָּא - מחלוקת דְּרַבֵּי אֶלְעָזָר וְרַבֵּנּוּ אֵלִיבָא דְרַבָּה - לפי ביאורו
 של רבה, וְכַפֵּי שְׂמִתְרִין אֲבִי אֶת הַבִּיאוֹר שְׂבִיאָר רַבָּה
 בְּמַחְלוּקָתָם.
 הגמרא מביאה ומבארת את המחלוקת תנאים שהביא רב חסדא:
 דְּתַנֵּיא רַבִּי אֶלְעָזָר אוֹמַר, מִי חֲטָאת שֶׁנִּטְמָא מְטַהְרִין טַמְא מֵת,
 שְׁהִירֵי נְדָה שֶׁנִּטְמָא בְּמֵת מִזִּין עֲלֶיהָ לִפְנֵי שֶׁטְהַרְת מְנַדְתָּה, אִף שְׁמִי
 הַחֲטָאת נִטְמָאִין כְּשֶׁנוֹגְעִים בָּהּ. וּמוֹכַח שֶׁנִּיתֵן לְטַהַר בְּמִי חֲטָאת
 שֶׁנִּטְמָאוּ.
 ואָמַר רַבָּה, רַבִּי אֶלְעָזָר שֶׁלֹּא חֵשׁ לְחַלֵּק וְלוֹמַר שֶׁבִנְדָה טוּמְאָת הַמִּים
 וְטַהַרְת הַנְּדָה בְּאוֹת כֹּאחַת, וּמִשּׁוּם כֵּךְ טַהוּרָה הִיא, בְּשִׁיטַת רַבִּי
 עֲקִיבָא רַבֵּי אַמְרָה, דְּאָמַר שֶׁהַעֲבָרַת כְּלֵי שֶׁבְּתוּכוֹ מִי חֲטָאת עַל גַּבֵּי
 מְקוּם טָמֵא, כְּמוֹנָה דְּמִי, וְנִטְמָאוּ הַמִּים אִף שֶׁלֹּא נִגְעוּ בְּטוּמְאָה
 עִצְמָה, וְלִפִּיכָךְ מוֹבֵן הָרֵאווִי מְנַדָּה לְמִי חֲטָאת שֶׁנִּטְמָאוּ קוּדָם הַהִזְוָה,
 מִשּׁוּם שֶׁאִף בְּנְדָה נִטְמָאוּ הַמִּים קוּדָם לְטַהַרָה בְּעוּדָם בְּאוֹרֵי הַנְּדָה.
 מביא רבה את שיטת רבי עקיבא: דְּתַנֵּן, מִי חֲטָאת הַמוֹנְחִים בְּחֻלּוֹן
 שֶׁבְּכּוּתֵל, וְתַנּוּר עוֹמֵד סוּמָן לְכוּתֵל, וְאִדָּם הִיָּה עוֹמֵד חוּץ לְתַנּוּר -
 אַחֲרֵי הַתַּנּוּר, כְּלוּמַר שֶׁהַתַּנּוּר מְפַסֵּק בֵּינוּ לְכוּתֵל, וְיֵשׁ שְׂרִין בְּתַנּוּר,
 וְהוֹשִׁיט הָאִדָּם יָדוֹ לְחֻלּוֹן וְנִטְלָ אֶת הַלְּגִין -[הכלי שבתוכו מי
 החטאת] וְהַעֲבִירוֹ עַל אוֹרֵי פִי הַתַּנּוּר, שְׁפִי הַתַּנּוּר לְמַעְלָה, רַבִּי
 עֲקִיבָא מְטַמָּא אֶת מִי חֲטָאת מִשּׁוּם שְׁאוֹרֵי הַשֶּׁרֶץ שֶׁבְּתַנּוּר מִטְמָאוּ,
 וְהַכְּמִים מְטַהְרִין.
 רבה מבאר את טעמי המחלוקת: וְבְּהָא פְּלִיגִי, דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר כְּלֵי
 שֶׁעָבַר מִעַל פִּי תַנּוּר כְּמוֹנָה בְּתוֹךְ הַתַּנּוּר דְּמִי, וְנִפְסְלוּ הַמִּים מִחֲמַת
 הַשֶּׁרֶץ, וְרַבֵּנּוּ סָבַר, לֹא כְּמוֹנָה דְּמִי, ולפיכך המים טהורים. ורבי
 אלעזר סובר כרבי עקיבא, ולכך מובן הראיה מנדה, כיון שאף בנדה
 נטמאו המים קודם לטהרה בעודם באויר הנדה.
 הגמרא ממשיכה לבאר את דברי רב חסדא: וְאִיתֵיבָה - והקשה אביו
 לרבה על ביאורו, מִמַּה שֶׁשֵּׁנִינוּ בְּרִייתָא, מוֹדָה רַבִּי עֲקִיבָא בְּהַזְוָה
 שֶׁהַעֲבָרָה - במי חטאת המוזים על אדם, ועברה ההזאה על גַּבֵּי כְּלֵי
 חָרָס טָמֵא, או עַל גַּבֵּי מִשְׁכָּב וּמוֹשָׁב טָמֵא, שֶׁהִיא -[ההזאה] מְהוּרָה,
 מִשּׁוּם שְׂאִין לָהּ דְּבַר טַמְא שֶׁמְטַמָּא לְמַעְלָה בְּאוּהַל פְּבַנְגִיעָה לְמַטָּה,
 כְּלוּמַר כֵּאִילוֹ מוֹנַח לְמַטָּה, אֵלֶּא כִּיִּת מִן הַמֵּת וְשֶׁאֵר כֹּל הַמְּאֵהִילֵין.
 וְשֶׁאֵר כֹּל הַמְּאֵהִילֵין דְּקֶאמְרוּ בֹא לְאִיתוּי -[לרבות] אֲכָן הַמְּנוֹנְעַת
 בְּצַרְעַת, שֶׁאִף הִיא מִטְמָאָה אֶת הַעוֹבֵר בְּאוֹרֵיהּ. וּמְבוּאָר שְׂרֵבֵי עֲקִיבָא
 סוּבֵר שֶׁשֶׁאֵר טוּמְאוֹת אִין מִטְמָאִים בְּאוֹרֵם, וְאִם כֵּן אִין לוֹמַר שְׁמִי
 חֲטָאת הַמוֹחִים עַל נְדָה נִטְמָאִים בְּאוֹרֵי לִפְנֵי שֶׁנוֹגְעִים בָּהּ.
 הגמרא מביאה ביאור אחר ממחלוקת תנאים: אֵלֶּא אָמַר אֲבִי, דְּבוּלֵי
 עֲלָמָא סוּבְרִים שֶׁאִפִּילוֹ מִי חֲטָאת שֶׁעָבְרוּ מִעַל שֶׁרֶץ, לֹא כְּמוֹנָה דְּמִי
 עַל הַשֶּׁרֶץ, וְהָכָא ו-וְכֵאֵן בְּהַעֲבַרְת כְּלֵי מִעַל תַּנּוּר, בְּהָא קְמִיפְלֵנִי,
 דְּרַבִּי עֲקִיבָא סָבַר, גְּזִרְנִין שְׂמָא נְוָה הַכְּלֵי בְּתַנּוּר וְיִטְמָאוּ הַמִּים,
 וְלִפִּיכָךְ טִימָא אִף כְּשֶׁמַּעֲבִירוֹ מִעֲלֵיו, וְרַבֵּנּוּ סָבַר, לֹא גְזִרְנִין. וְיֵמָה
 שְׂמוּדָה רַבִּי עֲקִיבָא בְּהַזְוָה שֶׁעָבְרָה מִעַל טוּמְאָה שֶׁלֹּא נִטְמָאָה,
 מִשּׁוּם שֶׁאִין לְחַשׁוֹשׁ שְׂמָא תַנּוּחַ הַהִזְוָה עַל הַטוּמְאָה, שְׂכִינֵין דְּנִפְסַק -

1 קודם את דם הפסח.
 2 מביאה הגמרא ראייה לדחיה זו: **אמר ליה רב אחא סבא לרב אשי,**
 3 **מתניתין נמי דיקא** – גם מהמשנה מדויק שמדובר שכבר שחט את
 4 התמיד, **דקתני** – שהיה שנינו ויהא ממרס בדמו **עד שיוזק הדם**
 5 **(תמיד), ולא קתני עד שישחוט את התמיד ויזק הדם, שמע מינה**
 6 – מוכח שמדובר כשהתמיד כבר נשחט.
 7 שנינו במשנה: **ויכולין הפהנים רשאין בו** לשנות באכילתו.
 8 שואלת הגמרא: **מאי מעמא** – מזה הטעם שמותר לשנות באכילת
 9 הקרבנות.
 10 משיבה הגמרא: דבר זה נלמד מ**דאמר קרא** – ממה שנאמר (במדבר יח
 11 ח) בענין מתנות כהונה, **לכל קדשי בני ישראל לך נתתם למשחה,**
 12 וביאורה של תיבה זו הוא **לגדולה**, כלומר, שאכילת הקרבנות היא
 13 **כדרך שהמלכים אוכלין**, ודרך המלכים לאכול בכל צורה שירצו.
 14 **משנה**
 15 **אמר רבי שמעון, אם ראית שמן שהוא מתחלק בעזרה לכהנים**

המשך ביאור למס' זבחים ליום חמישי עמ' א

1 **זאת**, האמור בפרשה שיש חטאת שאין דמה טעון כיבוס, ומשום כך
 2 ממעטים את חטאת העוף שאין דמה טעון כיבוס.
 3 מקשה הגמרא: **ומה ראית לרבות את חטאת הפנימיות שאינן**
 4 **נאכלות, מהריבוי תורת**, ולמעט את חטאת העוף מהמעוט זאת.
 5 ולא להיפך. הלא שניהן אינן כתובות בפרשה בדין כיבוס דם החטאת.
 6 מתרצת הגמרא: **מסתברא דחטאת ביהמה** [בהמה] פנימיות הנה ליה

המשך ביאור למס' זבחים ליום שישי עמ' א

1 **נשפה** הדם על הרצפה מיד לאחר שחיטה, **ואספו** בכלי מהרצפה,
 2 ולאחר מכן ניתן על בגד, **אין מעון כיבוס**, משום שאין מעון כיבוס,
 3 **אלא דם שנתקבל בגלי שרת** לאחר השחיטה, **וראוי להזאה** על
 4 המזבח.
 5 **נמרא**
 6 הגמרא מבארת את הטעמים לדינים שהוזכרו במשנה: **תנו רבנן,**
 7 **יכול ניתן מן הצואר על הכגד והא מעון כיבוס, תלמוד לומר** (ויקרא
 8 ו) **'אשר יזה עליה תכבס במקום קדש, לא אמרת לך שדם טעון**

המשך ביאור למס' זבחים ליום שישי עמ' ב

1 המשנה מבארת פרטים בבגד הטעון כיבוס: **אינו מעון כיבוס אלא**
 2 **מקום הדם**, אבל מקום שלא ניתן עליו דם, אינו טעון כיבוס. ואין
 3 טעון כיבוס אלא **דבר שהוא ראוי לקבל טומאה**, ואם אינו ראוי
 4 לקבל טומאה, אינו טעון כיבוס. וצריך שיהא הבגד ראוי לכיבוס.
 5 ממשיכה המשנה לבאר: **אחד** – בין אם ניתן על הכגד, **ואחד השק**
 6 **ואחד העור, מעונין כיבוס**.
 7 המשנה מבארת היכן מקום הכיבוס: **והכיבוס צריך שיהא במקום**
 8 **קדוש** – בעזרה. וכן **שכירת גלי חרם** שבישל בה חטאת, וצריך
 9 לשוברו מחמת הבשר שנתר בדפנותיו, מקום שבירתו הוא במקום
 10 קדוש. וכן **מריקה ושטיפה בגלי נחישת שבישל בה חטאת**, וצריך
 11 להבשירו מהבליעות שבו, מקום מריקתו ושטיפתו הוא במקום
 12 קדוש.
 13 מסיקה המשנה: **זה** – דין כיבוס בגד שניתן עליו דם חטאת, **הזמר**
 14 **בחטאת מקדשי קדשים** – הוא דין חמור הנוהג רק בחטאת, ולא
 15 בשאר קדשי קדשים, מאחר ודם של שאר קדשי קדשים אינו טעון
 16 כיבוס.

נמרא

1 הגמרא מבררת את המחלוקת שבמשנתנו: מבררת הגמרא: **מנהגי**
 2 **מילי**, משיבה הגמרא: **דתנו רבנן**, נאמר בתורה (ויקרא ו) **יאשר יזה**
 3 **מדמה על הכגד, אין לי אלא שבגד שניתן עליו דם טעון כיבוס, מנין**
 4 **לרבות שגם עור משהופשט, אף שעדיין אינו בגד, וניתן עליו דם**
 5 **חטאת שטעון כיבוס, תלמוד לומר** (שם) **'אשר יזה עליה תכבס, שגם**
 6 **עור לאחר שהופשט, טעון כיבוס**. ממשיכה הברייתא לברר, **יכול**
 7 **שאני מרבה גם עור עד שלא הופשט, שיהיה טעון כיבוס, תלמוד**
 8 **לומר** (שם) **'בגד, לומר, שמה בגד הראוי לקבל טומאה, אף כל**
 9 **הראוי לקבל טומאה, ועור משהופשט ראוי לקבל טומאה אם חשב**
 10 **עליו להשתמש בו לשטיח שאינו צריך עיבוד, אבל עור שלא הופשט**
 11 **אינו ראוי לכלי, ולכן אינו טעון כיבוס, דברי רבי יהודה. רבי אלעזר**
 12 **אומר, שהלימוד מהפסוק הוא כך, 'בגד, אין לי ללמוד מפסוק זה**
 13 **אלא בגד שעשוי מצמר או פשתן שטעון כיבוס, מנין לרבות שק**

זבחים דף צג עמוד ב תלמוד בבלי המבואר "שפה ברורה – עוז והדר" (ליום שישי) קלט

הדם להזאה, לפיכך כתב רחמנא וְיִמְבָּל, שמתיהב זו משמע שעליו
לטבול בתוך הכלי ולא לקנח מהדם שבשוליו.
הגמרא מבארת מה נתמעט מדרשת הברייתא מן הדם שבענין.
שואלת הגמרא: התנא שדרש מהתיבות מן הדם מן הַדָּם שֶׁפָּעַנְיָן,
לְמַעוּטֵי מֵאֵי - מה נתכוין למעט בדרשה זו. משיבה הגמרא: אָמַר
רַבָּא, לְמַעוּטֵי שִׁירָיִים שֶׁנִּשְׁאָרוּ בְּאַצְבָּע הַכַּהֵן מִהַזְּזָה הַקּוּדְמַת
שפסולים להזאה, וצריך הכהן לקנח אצבעו משיירי הדם שבו,
ולטבול אצבעו שוב לפני ההזאה הבאה. ולפי זה, מְסִייעֵי לְרַבִּי
אֱלֶעָזָר שֶׁאָף הוּא אָמַר כֵּן, דְּאָמַר רַבִּי אֱלֶעָזָר, שִׁירָיִים שֶׁבְּאַצְבָּע
הַכַּהֵן, פְּסוּלִין.
הגמרא מביאה ברייתא הסותרת את דברי רבי אלעזר: אָמַר לִיהִ רַבִּין
בְּרַב אֲדָא לְרַב, אָמְרִי לִי תַלְמִידֶיךָ שֶׁאָמַר רַב עֲמֵרָם, תִּנְיָנָא -
שנינו בברייתא, הִיא הַכַּהֵן מִיָּהּ באצבעו מדם חטאות הפנימיות,
וְנִיתְּוָה הַזָּאֵה מִיָּדוֹ על הבגד, אִם עַד שֶׁלֹּא הָיָה, מְעוֹן הַדָּם בִּיבּוּס,
אבל אם מְשִׁהוּת, אֵין מְעוֹן בִּיבּוּס. ודייק רב עמרם, מֵאֵי לָאוּ, הָכִי
קָאָמַר ו-כך נתכוין לומר, שַׁעַד שֶׁלֹּא גָמַר מִלְּהוּזֹת אֵת כֹּל הַזְּזָאוֹת
וְנִיתְּוָה הַזְּזָאוֹה מִיָּדוֹ על הבגד, מְעוֹן בִּיבּוּס, ואף אם הדם הניתן בין
הזאה להזאה היה מהשיירים שבידו, ורק מְשַׁנְמַר לְהוּזֹת אֵת כֹּל
הַזְּזָאוֹת וְנִיתְּוָה עַל הַבְּגָד, אֵין מְעוֹן בִּיבּוּס. הרי מבואר ששיירי הדם
כשרים להזאה ודלא כרבי אלעזר שפסלם, שאם היו פסולים לא היה
הדם טעון כיבוס.

רב מיישב את קושיית רב עמרם: לֹא - לא זו כוונת התנא, אלא הָכִי
קָאָמַר - כך היתה כוונתו, שַׁעַד שֶׁלֹּא יָצְתָה הַזָּאֵה מִיָּדוֹ - שטבל
אצבעו בדם ובעוד הדם בידו ניתו על הבגד, מְעוֹן בִּיבּוּס, אבל
מְשִׁיזְתָּה הַזָּאֵה מִיָּדוֹ - שכבר היזה ונתרו בידו רק השיירים, ומהם
ניתו על הבגד. אֵין מְעוֹן בִּיבּוּס, כיון ששיירי הדם שבאצבע פסולים
להזאה.

הגמרא מביאה משנה הסותרת את דברי רבי אלעזר: אִיתִּיבִּיה אֲבִי,
שנינו במסכת פרה (פ"ג מ"ט), גָּמַר מִלְּהוּזֹת מִדָּם הַפְּרָה אֵת שֶׁבַע
הַזְּזָאוֹת, מְקַנְנָה אֵת הַדָּם שֶׁבִּידוֹ בְּגוּפָהּ שֶׁל פְּרָה, משום שיש לשרוף
אף את דם הפרה, שנאמר (במדבר י"ח) 'וְשָׂרַף אֵת הַפְּרָה לְעֵינָיו אֵת עֵדָה
וְאֵת בִּטְלָהּ וְאֵת דַּמָּה'. ומדייק אבוי מדברי המשנה, גָּמַר, אֵין - כן,
כלומר שרק לאחר שגמר להזות את כל ההזאות, יש לו לקנח את ידו,
אבל כל עוד שלא גָּמַר אֵת כֹּל הַזְּזָאוֹת, לֹא, אינו צריך לקנח את ידו
בין הזאה להזאה, ומוכח ששיירי הדם שבאצבע הכהן כשרים להזאה.
אָמַר לִיהִ רַבָּא, כוונת התנא היא, שֶׁכְּשֶׁגָּמַר לְהוּזֹת כֹּל הַזְּזָאוֹת מְקַנְנָה
כֹּל יָדוֹ בְּגוּפָהּ שֶׁל פְּרָה, כדי שאף הדם שנותר בידו ישרף עם הפרה.
אבל כל עוד שלא גָּמַר מִלְּהוּזֹת, מְקַנְנָה אֲצַבְעוֹ בִּלְבַד, כדי שלא
ישארו שיירי הדם מההזאה הקודמת על אצבעו ויפסלו את ההזאה
הבאה.

מבירת הגמרא: בְּשֶׁלְמָא שֶׁכְּשֶׁגָּמַר לְהוּזֹת מְקַנְנָה יָדוֹ בְּגוּפָהּ שֶׁל
פְּרָה, שֶׁנִּנְאָמַר (במדבר י"ח) 'וְשָׂרַף אֵת הַפְּרָה לְעֵינָיו', ולכך מקנח את
הדם שבידו בפרה שישרף הדם יחד עם הפרה, אֵלֹא אֵת אֲצַבְעוֹ
לאחר כל הזאה והזאה בְּמֵאֵי מְקַנְנָה, הלא אינו יכול לקנח בגוף
הפרה, שהרי תתלכלך אצבעו מגוף הפרה וידבקו לה נימין. אָמַר
אֲבִי, בין כל הזאה והזאה מקנח אצבעו בְּשֶׁפֶת מוֹרֵךְ - כלי שרת
שממנו זורקים את הדם למזבח, וּבְדִרְתִּיב (עוד א"ט) 'בְּפֹרִי וְהָב',
שקראם כך על שם שהיה הכהן מקנח את אצבעו בהם משיירי הדם
לאחר כל הזאה והזאה.

108

משנה

משנתינו דנה מתי עור שניתו עליו דם חטאת טעון בכיבוס: נִיתְּוָה דם
עַל הַעוֹד, עַד שֶׁלֹּא הוֹפֶשֶׁט מִהַבְּהֵמָה, אֵינוֹ מְעוֹן בִּיבּוּס. משום
שצריך שיהיה הבגד ראוי לקבל טומאה בלא חסרון מלאכה, וקודם
שהופשט חסרה לו הפשטה. כך אם ניתו על העור מְשִׁהוֹשֶׁמֶט, אף
שעדיין לא נתדון להיות בגד, כיון ועדיין מחוסר מחשבה הוא, מְעוֹן
בִּיבּוּס, דְּכָרִי רַבִּי יְהוּדָה. רַבִּי אֱלֶעָזָר אָמַר, אֵף מְשִׁהוֹשֶׁמֶט הָעוֹר
אינו טעון כיבוס. משום שעדיין מחוסר מחשבה הוא.

מקשה הגמרא: הֵא תוֹ לָמָּה לִי - לשם מה חזר ושנה שהדם שטעון
כיבוס הוא רק אם נתקבל בכלי, הלא כבר שנה שדם שנשפך על
הרצפה אינו טעון כיבוס. מתרצת הגמרא: מַה פְּעֵם קָאָמַר - התנא
כתב כן כדי לבאר את הדין של נשפך הדם על הרצפה, שֶׁמָּה הַפְּעֵם
שָׁדֵם שֶׁנִּשְׁפָּךְ עַל הַרְצָפָה וְאִפְסוּ לְתוֹךְ כִּלִּי, וניתו מהכלי על הבגד
שֶׁאֵין מְעוֹן בִּיבּוּס, לְפִי שֶׁאֵין מְעוֹן בִּיבּוּס אֵלֹא דָם שֶׁנִּתְקַבַּל בְּכִלִּי
לאחר השחיטה וְרֵאוּי לְהִזְיָה, ודם זה שנשפך על הרצפה ולאחר
מכן אספו לכלי, אינו ראוי להזאה.

שנינו במשנה: שָׁדֵם שֶׁטִּעוֹן כִּיבוּס הוּא רַק אִם נִתְקַבַּל בְּכִלִּי וְרֵאוּי
לְהַזָּאֵה. שואלת הגמרא: לְמַעוּטֵי מֵאֵי - מה נתכוין התנא למעט
בתיבות 'וראוי להזאה', והלא כבר שנה שהדם טעון כיבוס רק אם
נתקבל בכלי, ואז ממילא ראוי הוא להזאה. מיישבת הגמרא: לְמַעוּטֵי
אִם קִיבַל הָדָם מִצּוֹאֵר הַבְּהֵמָה פְּחוּת מִכָּפְרֵי שִׁיעוֹר הַזָּיָה עַל הַמּוּצָה
בְּכִלִּי זֶה, וְקִיבַל שֵׁנִית דָּם פְּחוּת מִכָּפְרֵי שִׁיעוֹר הַזָּיָה בְּכִלִּי זֶה ו-בכלי
אחר, ולאחר מכן עירבם יחד בכלי אחד, וניתו מהכלי על הבגד,
שאינו טעון כיבוס, כיון שלא נתקדש הדם באופן זה.

מביאה הגמרא מקור שהדם אינו מתקדש לחצאין: דִּתְּנִיָּא בְּרִייתָא
הַעוֹסֶקֶת לִגְבִי קִידוּשׁ מִי חֹטְאֵת לְטַהַר בֵּהֶם טְמֵאֵי מַתִּים, רַבִּי תַלְפָּתָא
בְּרַ שְׂאוּל אָמַר, מִי פֵרַת חֹטְאֵת שֶׁקִּדְּשׁ - שנתן מן האפר על המים
שגמבעושה זה מתקדשים המים וניתן לטוהר בהם טמא מתן שזיהו בשני
כלים, ולא היה אלא פְּחוּת מִכָּפְרֵי שִׁיעוֹר הַזָּיָה בְּכִלִּי זֶה, וּפְחוּת
מִכָּפְרֵי הַזָּיָה בְּכִלִּי זֶה, ולאחר מכן נתנם בתוך כלי אחד, וכעת יש
בהם שיעור הזייה, לֹא קִידְּשׁ - אין המים קדושים לטוהר בהם טמאי
מתים.

אִיפְעִיָא לְהוֹ - נסתפקו בני הישיבה בְּדָם מַהוֹ - מה הדין באופן זה
בדם הקרבנות שקיבל בשני כלים, ובכל כלי לא היה כדי שיעור
הזאה, ולאחר מכן עירבם ונתנם בכלי אחד. האם רק במי חטאת אין
המים קדושים, משום שהֶלְבֵּתָא הִיא - הלכה למשה מסיני,
וְהֶלְבֵּתָא לֹא גְמַרִינָן - ואין למדים מדין שהוא הלכה למשה מסיני,
אוֹ לְדָמָא - או שמא הַדָּם מֵאֵי מְעָמָא - שם במי חטאת הטעם הוא
מִדְּכִרְתִּיב (במדבר י"ח) 'וְלֶקַח אֹזֹב וְטָבַל בְּמַיִם', ומכך שהניקוד הוא
בְּמַיִם ולא בְּמֵימָם, משמע שיש לטבול את האזוב במים שכבר הוזכרו
לעיל בענין קידוש המים, והיינו שכבר בשעת קידוש המים צריך
להיות בכלי שיעור הזייה. ואם זהו הטעם שמי חטאת שקידשם
לחצאין אינם קדושים, הַכָּא נִמֵּי - אף כאן לענין קבלת הדם יש לומר
כן, שהרי גם כאן פְּתִיב (ויקרא ד') 'וְיִמְבָּל הַכֹּהֵן אֵת אֲצַבְעוֹ בְּדָם', ומכך
שהניקוד הוא 'בְּדָם' ולא בְּדָם משמע שצריך שיהא בדם שיעור
טבילה משעת קבלת הדם.

פרשת הגמרא את הספק: הֵא שְׂמַע, דְּאָמַר רַבִּי יְרִיקָא אָמַר רַבִּי
אֱלֶעָזָר, אֵף בְּקַבְלַת הַדָּם אִם קִיבַל לְחֹטְאֵין לֹא קִידְּשׁ. ולפיכך שנה
התנא שהדם שטעון כיבוס הוא רק אם הוא ראוי להזאה, כדי למעט
קיבל הדם לחצאין, שאין דם זה ראוי להזאה על המזבח ואינו טעון
כיבוס.

הגמרא מביאה ברייתא לסייע לדברי רבי אלעזר: אָמַר רַבָּא, תִּנְיָנָא
- שנינו בברייתא, כתוב (ויקרא ד') 'וְטַבַּל הַכֹּהֵן אֵת אֲצַבְעוֹ בְּדָם וְהָיָה
מִן הַדָּם', וממה שנאמר 'וְיִמְבָּל', מיעט הכתוב וְלֹא מְסַפֵּן - שצריך
לטבול אצבעו בתוך הדם ולא לקנח מהדם שבשוליו הכלי. וממה
שנאמר 'בְּדָם', יש ללמוד עַד שִׁיחָה בְּדָם שִׁיעוֹר מְבִיִּלָה מְעִיקְרוֹ
ו-משעת הקבלה, וזאת למדים כאמור לעיל מכך שניקוד התיבה
הוא 'בְּדָם' ולא בְּדָם. וממה שנאמר 'וְהָיָה מִן הַדָּם', יש ללמוד מִן
הַדָּם שֶׁפָּעַנְיָן, בסמוך תבאר הגמרא מה בא התנא למעט מזה.

מבארת הגמרא מדוע נצרך להכתב 'וטבול ויבד' ולא היה די באחד
מהם: אֵין צְטוּרִין לְמִיכְתָּב 'בְּדָם', משום דְּרַבִּי כְּתָב רַחֲמֵנָא רַק
'וְיִמְבָּל', הָיָה אֲמִינָא - הייתי אומר שאף על פִּי דְלִיבָא שִׁיעוֹר
מְבִיִּלָה מְעִיקְרוֹ ו-משעת קבלת הדם, כשר הדם להזאה, לפיכך
כְּתָב רַחֲמֵנָא 'בְּדָם', שמתיהב זו משמע שצריך שיהא בדם שיעור
הזאה מתחילתו. וכמו כן אֵי כְּתָב רַחֲמֵנָא רַק 'בְּדָם' ולא היה כותב
'וטבול', הָיָה אֲמִינָא שֶׁאִפְסִילוֹ אִם מְסַפֵּן הָדָם שֶׁבְּשוּלֵי הַכִּלִּי כִּשְׂר

1 קודם את דם הפסח.
 2 מביאה הגמרא ראייה לדחיה זו: **אמר ליה רב אחא סבא לרב אשי,**
 3 **מתניתין נמי דיקא** – גם מהמשנה מדויק שמדובר שכבר שחט את
 4 התמיד, **דקתני** – שהיה שנינו ויהא ממרס בדמו **עד שיוזק הדם**
 5 **(תמיד), ולא קתני עד שישחוט את התמיד ויזק הדם, שמע מינה**
 6 – מוכח שמדובר כשהתמיד כבר נשחט.
 7 שנינו במשנה: **ויכולין הפהנים רשאין בו** לשנות באכילתו.
 8 שואלת הגמרא: **מאי מעמא** – מה הטעם שמותר לשנות באכילת
 9 הקרבנות.
 10 משיבה הגמרא: דבר זה נלמד מ**דאמר קרא** – ממה שנאמר (במדבר יח
 11 ח) בענין מתנות כהונה, **לכל קדשי בני ישראל לך נתתם למשחה,**
 12 וביאורה של תיבה זו הוא **לגדולה**, כלומר, שאכילת הקרבנות היא
 13 **כדרך שהמלכים אוכלין**, ודרך המלכים לאכול בכל צורה שירצו.
 14 **משנה**
 15 **אמר רבי שמעון, אם ראית שמן שהוא מתחלק בעזרה לכהנים**

המשך ביאור למס' זבחים ליום חמישי עמ' א

1 **זאת**, האמור בפרשה שיש חטאת שאין דמה טעון כיבוס, ומשום כך
 2 ממעטים את חטאת העוף שאין דמה טעון כיבוס.
 3 מקשה הגמרא: **ומה ראית לרבות את חטאת הפנימיות שאינן**
 4 **נאכלות, מהריבוי 'ותר'?** ולמעט את חטאת העוף מהמיעוט 'זאת'.
 5 ולא להיפך. הלא שניהן אינן כתובות בפרשה בדין כיבוס דם החטאת.
 6 מתרצת הגמרא: **מסתברא דחטאת [בהמה] פנימיות הנה ליה**

המשך ביאור למס' זבחים ליום שישי עמ' א

1 **נשפה** הדם **על הרצפה** מיד לאחר שחיטה, **ואספו** בכלי מהרצפה,
 2 ולאחר מכן ניתן על בגד, **אין מעון כיבוס**. משום שאין מעון כיבוס,
 3 **אלא דם שנתקבל בגלי שרת** לאחר השחיטה, **וראוי להזאה** על
 4 המזבח.
 5 **נמרא**
 6 הגמרא מבארת את הטעמים לדינים שהוזכרו במשנה: **תנו רבנן,**
 7 **יכול ניתן מן הצואר על הכגד יהא מעון כיבוס, תלמוד לומר (ויקרא**
 8 **ו) 'אשר יזה עליה תכבס במקום קדש, לא אמרת לך שדם טעון**

המשך ביאור למס' זבחים ליום שישי עמ' ב

1 המשנה מבארת פרטים בבגד הטעון כיבוס: **אינו מעון כיבוס אלא**
 2 **מקום הדם**, אבל מקום שלא ניתן עליו דם, אינו טעון כיבוס. ואין
 3 טעון כיבוס אלא **דבר שהוא ראוי לקבל טומאה**, ואם אינו ראוי
 4 לקבל טומאה, אינו טעון כיבוס. וצריך שיהא הבגד **ראוי לכיבוס**.
 5 ממשיכה המשנה לבאר: **אחד** – בין אם ניתן על הכגד, **ואחד השק**
 6 **ואחד העור, מעונין כיבוס**.
 7 המשנה מבארת היכן מקום הכיבוס: **והכיבוס צריך שיהא במקום**
 8 **קדוש** – בעזרה. וכן **שכירת גלי חרס** שבישל בה חטאת, וצריך
 9 לשוברו מחמת הבשר שנתר בדפנותיו, מקום שבירתו הוא במקום
 10 קדוש. וכן **מריקה ושטיפה בגלי נחישת שבישל בה חטאת**, וצריך
 11 להבשירו מהבליעות שבו, מקום מריקתו ושטיפתו הוא במקום
 12 קדוש.
 13 מסיקה המשנה: **זה** – דין כיבוס בגד שניתן עליו דם חטאת, **הזמר**
 14 **בחטאת מקדש קדשים** – הוא דין חמור הנוהג רק בחטאת, ולא
 15 בשאר קדשי קדשים, מאחר ודם של שאר קדשי קדשים אינו טעון
 16 כיבוס.

נמרא

1 הגמרא מבררת את המחלוקת שבמשנתנו: מבררת הגמרא: **מנהגי**
 2 **מילי**, משיבה הגמרא: **דתנו רבנן**, נאמר בתורה (ויקרא ו) **יאשר יזה**
 3 **מדמה על הכגד, אין לי אלא שבגד שניתן עליו דם טעון כיבוס, מנין**
 4 **לרבות שגם עור משהופשט, אף שעדיין אינו בגד, וניתן עליו דם**
 5 **חטאת שטעון כיבוס, תלמוד לומר (שם) 'אשר יזה עליה תכבס, שגם**
 6 **עור לאחר שהופשט, טעון כיבוס**. ממשיכה הברייתא לברר, **יכול**
 7 **שאני מרבה גם עור עד שלא הופשט, שיהיה טעון כיבוס, תלמוד**
 8 **לומר (שם) 'בגד, לומר, שמה בגד הראוי לקבל טומאה, אף כל**
 9 **הראוי לקבל טומאה, ועור משהופשט ראוי לקבל טומאה אם חשב**
 10 **עליו להשתמש בו לשטיח שאינו צריך עיבוד, אבל עור שלא הופשט**
 11 **אינו ראוי לכלי, ולכן אינו טעון כיבוס, דברי רבי יהודה. רבי אלעזר**
 12 **אומר, שהלימוד מהפסוק הוא כך, 'בגד, אין לי ללמוד מפסוק זה**
 13 **אלא בגד שעשוי מצמר או פשתן שטעון כיבוס, מנין לרבות שק**